

Na temelju članka IV. 4. a) Ustava Bosne i Hercegovine, Parlamentarna skupština Bosne i Hercegovine, na sjednici Doma naroda održanoj 21. ožujka 2002. i na sjednici Zastupničkog doma održanoj 12. veljače 2002., usvojila je

ZAKON

O PRIJENOSU, REGULATORU I OPERATERU SUSTAVA ELEKTRIČNE ENERGIJE U BOSNI I HERCEGOVINI

Članak 1.

Predmet i cilj

Ovim zakonom regulira se utemeljenje i rad Državne regulatorne komisije za električnu energiju, Neovisnog operatera sustava i Kompanije za prijenos električne energije i definiraju se funkcije i ovlasti svakog pojedinog od ovih tijela.

Cilj ovog zakona jeste da stvori uvjete za neograničenu i slobodnu trgovinu i kontinuiranu opskrbu električnom energijom po definiranom standardu kvalitete za dobrobit građana Bosne i Hercegovine. Zakon se rukovodi uobičajenim međunarodnim iskustvima i odgovarajućim direktivama Europske unije. Namjera Zakona je omogućiti i ubrzati stvaranje tržišta električne energije u Bosni i Hercegovini i regionalnog tržišta električne energije.

Članak 2.

Definicije

U okviru ovog zakona, primjenjuju se slijedeće definicije:

- 1) "**pomoćne usluge**" označavaju sve usluge neophodne za rad prijenosnog sustava,
- 2) "**kupac**" označava distribucijske kompanije i krajnje korisnike koji su neposredno spojeni na prijenosnu mrežu,
- 3) "**distribucija**" označava transport električne energije na srednjenaponskom i visokonaponskom distribucijskom sustavu, s ciljem njezine isporuke krajnjem korisniku,
- 4) "**proizvodnja**" označava proizvodnju električne energije,
- 5) "**međuspojevi**" označavaju opremu koja se koristi za međusobno povezivanje elektroenergetskih sustava,
- 6) "**NOS**" označava Neovisnog operatera sustava, prema definiciji utvrđenoj u čl. 3.3 i 5.,
- 7) "**vlasnik licence**" označava vlasnike licence, sukladno članku 7.,
- 8) "**proizvođač**" označava fizičku ili pravnu osobu koja proizvodi električnu energiju,
- 9) "**DERK**" označava "Državnu regulatornu komisiju za električnu energiju", prema definiciji utvrđenoj u čl. 3.2 i 4,
- 10) "**opskrba**" označava isporuku i/ili prodaju električne energije klijentima,
- 11) "**korisnik sustava**" označava svaku fizičku ili pravnu osobu koju opskrbljuje ili biva opskrbljena putem prijenosnog ili distribucijskog sustava,
- 12) "**trgovac**" označava svaku fizičku ili pravnu osobu koja se bavi trgovinom električnom energijom,

- 13) "tranzit" označava transport električne energije s ciljem ispunjavanja ugovora koji se odnose na trgovinu električnom energijom, kada niti jedna strana tog sporazuma ne kupuje, niti proizvodi tu električnu energiju u Bosni i Hercegovini,
- 14) "prijenos" označava transport električne energije preko visokonaponskog povezanog sustava s ciljem njezine isporuke krajnjim korisnicima ili distributerima.

Članak 3.

Institucije Bosne i Hercegovine mjerodavne za elektroprijenosne djelatnosti

3.1. INSTITUCIJE BOSNE I HERCEGOVINE

U pogledu elektroprijenosnog sustava u Bosni i Hercegovini, reguliranje će vršiti Državna regulatorna komisija za električnu energiju (DERK), vođenje sustava vršit će Neovisni operater sustava (NOS), upravljanje prijenosne mreže i sredstava obavljat će elektroprijenosna kompanija (Elektroprijenos Bosne i Hercegovine) i kreiranje politike sukladno ovom zakonu obavljat će Ministarstvo vanjske trgovine i ekonomskih odnosa (Ministarstvo).

3.2. DERK

DERK će biti uspostavljen s ovlastima i mjerodavnostima utvrđenim u članku 4.

3.3. NOS

Jedinstveni će NOS za Bosnu i Hercegovinu biti uspostavljen s ovlastima i mjerodavnostima kako je utvrđeno u članku 5.

3.4. ELEKTROPRIJENOSNA KOMPANIJA

Jedinstvena elektroprijenosna kompanija za Bosnu i Hercegovinu bit će uspostavljena s ovlastima i mjerodavnostima utvrđenim u članku 6.

3.5. MINISTARSTVO

Ministarstvo će biti mjerodavno za kreiranje politike, sukladno ovom zakonu.

Članak 4.

Državna regulatorna komisija za električnu energiju (DERK)

4.1. UTEMELJENJE I CILJEVI

Tržište električnom energijom u Bosni i Hercegovini je jedinstveni ekonomski prostor. Licence izdane od entitetskih regulatornih tijela za trgovinu u Bosni i Hercegovini bit će važeće na teritoriju Bosne i Hercegovine.

Ovaj zakon uspostavlja Državnu regulatornu komisiju za električnu energiju (DERK), koja ima jurisdikcije i odgovornosti nad prijenosom električne energije, operacijama prijenosnog

sustava i međunarodnom trgovinom električnom energijom, sukladno međunarodnim normama i standardima Europske unije.

U roku od 15 dana od dana stupanja na snagu ovog zakona, Vijeće ministara Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: Vijeće ministara) donijet će odluku kojom će DERK dobiti status pravne osobe, kompetentne da ispuni funkcije sukladno ovom zakonu.

Sjedište DERK-a bit će u Sarajevu.

DERK će biti neovisna i neprofitna institucija s statusom pravne osobe, sukladno zakonima Bosne i Hercegovine. DERK će djelovati sukladno principima objektivnosti, transparentnosti i ravnopravnosti.

4.2. OBUJAM MJERODAVNOSTI

Među mjerodavnosti i ovlasti DERK-a spadaju:

- a) izdavanje, promjene, suspenzija, ukidanje i praćenje, te provedba poštivanja licenci za prijenos i drugih licenci izdanih sukladno odredbi članka 7.1.,
- b) odobravanje, nadziranje i stavljanje na snagu tarifa i tarifnih metodologija za prijenos i regulaciju pomoćnih usluga,
- c) sukladno odredbama ovog zakona i politici koju uspostavi Ministarstvo, izdavanje pravila i propisa u okviru njegove mjerodavnosti, među koje spada i revizija i usvajanje tržišnih pravila i mrežnih kodeksa koje pripremi NOS, i normi i uvjeta za priključak i pristup mrežama,
- d) uspostava, praćenje i provedba pravila vezanih uz fer i nediskriminirajući pristup trećih strana prijenosnoj mreži,
- e) praćenje i provedba uvjeta vezanih uz međunarodnu trgovinu električnom energijom, posebice osiguravanje da su ispunjeni i ispoštovani međunarodni tehnički zahtjevi,
- f) uspostava, praćenje i provedba standarda kvalitete usluga prijenosa električne energije i pomoćnih usluga,
- g) koordiniranje i odobravanje investicijskih planova kompanije za prijenos električne energije, uključujući one planove koji su vezani uz prijenosnu mrežu i kvalitetu usluga prijenosa električne energije,
- h) izdavanje licenci i praćenje aktivnosti NOS-a, uključujući djelotvornost mehanizama i metoda kojima se osigurava ravnoteža između potražnje i ponude električne energije u sustavu,
- i) zaštita potrošača, kojom se osigurava:
 - 1) pravedan i ravnopravan tretman,
 - 2) visokokvalitetne usluge,
 - 3) konkurencija i sprečavanje antikonkurencijskih aktivnosti,
- j) rješavanje sporova među korisnicima sustava, kako se detaljnije utvrdi u pravilima DERK-a i propisima i drugim zakonskim aktima, sukladno regulatornim ovlastima i odnosnim državnim zakonima,
- k) stvaranje i održavanje konkurentnih tržišta kada je to izvodivo, i prevencija i kažnjavanje pohlepnog, odnosno protukonkurentnog ponašanja,
- l) odobravanje mehanizama rješavanja preopterećenosti kapaciteta sustava za prijenos električne energije,

- m) reguliranje standarda usluga, kodeksa ponašanja i računovodstvenih zahtjeva vlasnika licenci,
- n) suradnja s mjerodavnim tijelima Bosne i Hercegovine i entiteta, uz poštivanje obuhvata ovog zakona,
- o) izdavanje godišnjih izvješća i drugih javnih informacija o DERK-u, sukladno pravilima i propisima DERK-a,
- p) odobravanje i praćenje plana koji izradi ZEKC, sukladno odredbi članka 5.1, za transformiranje ZEKC-a u NOS od 31. ožujka 2002. godine,
- q) odobravanje i praćenje procesa funkcionalnog izdvajanja sredstava, njihovog odvajanja i stvaranje jedinstvene kompanije za prijenos električne energije, sukladno odredbi članka 6.1.,
- r) odobravanje i nadgledanje pravila i regulacija razvijenih od NOS-a.

4.3. STATUT; PRAVILNIK O RADU DERK-A; PRAVILA I PROPISI

U roku od 30 dana od imenovanja članova Komisije, sukladno članku 4.4., DERK će donijeti statut i utvrditi plan za što brže izdavanje pravila i propisa sukladno ovom zakonu. Ta će pravila i propisi uključivati odredbe koje su neophodne da DERK bude u mogućnosti ispuniti svoje obveze po ovom zakonu i ostvariti svrhe i namjere ovog zakona.

U roku od 90 dana od imenovanja članova Komisije, sukladno članku 4.4, DERK će usvojiti Pravilnik o radu sukladno odredbama, uvjetima i ovlaštenjima definiranim ovim zakonom. Pravilnik o radu DERK-a uključivat će odredbe koje se odnose, između ostalog, na rasprave i sastanke, procese izrada nacрта, prikupljanje javnih komentara i izdavanje pravila i propisa.

Sva će pravila i propisi, izdani od DERK-a, biti sukladni zakonima Bosne i Hercegovine i sukladni ovom zakonu. Prije izdavanja svojih pravila i propisa, DERK će objaviti nacrt pravila i propisa i prikupiti javne komentare koji se odnose na taj nacrt sukladno njegovom pravilniku o radu.

Osim kada je drugi datum određen samim pravilima i propisima DERK-a, sva pravila i propisi DERK-a stupit će na snagu osmog dana nakon njihove objave, na način koji će odrediti DERK. Nalozi DERK-a stupit će na snagu na dan i na način koji propiše DERK, sukladno zakonu Bosne i Hercegovine, i ostat će na snazi dok ih ne promijeni DERK ili izmijeni mjerodavni sud Bosne i Hercegovine.

4.4. IMENOVANJE DERK-A

DERK će se sastojati od tri člana Komisije, od kojih su dva iz Federacije Bosne i Hercegovine i jedan iz Republike Srpske, uz odražavanje jednake zastupljenosti konstitutivnih naroda u Bosni i Hercegovini.

Proces predlaganja i odobravanja ili odbijanja bit će urađen po hitnom postupku.

Na prijedloge entitetskih vlada, Parlament Federacije Bosne i Hercegovine i Narodna skupština Republike Srpske predložit će članove DERK-a.

Parlament Federacije Bosne i Hercegovine predložit će dva člana Komisije. Narodna skupština Republike Srpske predložit će jednog člana Komisije. Ovi prijedlozi bit će dostavljeni Vijeću ministara, a Vijeće ministara predložit će imenovanja članova Komisije

Parlamentarnoj skupštini Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: Parlament BiH). Parlament BiH ima ovlasti da prihvati ili odbije ove prijedloge.

Kad se u DERK-u pojavi upražnjeno mjesto prije isteka mandata, prijedlozi i imenovanja odvijat će se po već navedenoj proceduri.

Parlament Federacije Bosne i Hercegovine i Narodna skupština Republike Srpske predložit će članove Komisije u roku od 30 dana od stupanja na snagu ovog zakona ili u roku od 30 dana kada ostane upražnjeno mjesto u DERK-u. Ako Parlament Federacije Bosne i Hercegovine ili Narodna skupština Republike Srpske nije u stanju dati prijedloge u roku utvrđenom u ovom članku, Vlada Federacije Bosne i Hercegovine ili Vlada Republike Srpske će, u roku od deset dana nakon isteka tog roka, dati prijedloge.

Vijeće ministara dostavit će te prijedloge Parlamentu BiH, koji može prihvatiti ili odbiti predloženog kandidata. Ako Parlament BiH odbije predloženog člana Komisije od jednog ili oba entitetska parlamenta, entitet, koji predlaže, predložit će drugog člana Komisije i dostaviti prijedlog Vijeću ministara.

Osoba može biti imenovana za člana Komisije pod uvjetom da je državljanin Bosne i Hercegovine i da posjeduje kvalifikaciju iz oblasti prava, ekonomije ili inženjerstva i iskustvo u elektroenergetskom sektoru, koji su potrebni za vršenje obveza propisanih ovim zakonom.

4.5. SMJENA ČLANOVA DERK-A

Parlament BiH jedini može smijeniti člana DERK-a prije isteka određenog mandata. Ovakve smjene mogu se desiti isključivo u ograničenom broju okolnosti, i to:

- a) bolest koja člana Komisije onesposobljava za izvršavanje njegovih obveza,
- b) proglašenje krivim za kazneno djelo kažnjivo zatvorom,
- c) postojanje sukoba interesa člana Komisije ili člana osoblja, sukladno odredbama Etičkog kodeksa DERK-a, uključujući i slučaj kada je član Komisije ili član osoblja ili član njegova kućanstva vlasnik, dioničar ili vlasnik dionica ili član odbora ili nadzornih odbora ili drugih relevantnih upravljačkih tijela, direktor ili predsjednik ili rukovoditelj kod nekog drugog vlasnika licence ili poduzeća koje posredno ili neposredno traži pristup ili korištenje prijenosne mreže,
- d) davanje ostavke,
- e) neispunjavanje radnih obveza, odraženog u nesudjelovanju u radu DERK-a za vrijeme duže od šest tjedana,
- f) kršenja Etičkog kodeksa DERK-a.

4.6. TRAJANJE MANDATA ČLANOVA KOMISIJE I PREDSJEDATELJA

Nakon utemljenja Komisije, mandat članova Komisije će u prvom sastavu biti:

1. za jednog člana kojeg predlaže Parlament Federacije Bosne i Hercegovine - tri godine,
2. za jednog člana kojeg predlaže Narodna skupština Republike Srpske - četiri godine,
3. za jednog člana kojeg predlaže Parlament Federacije Bosne i Hercegovine - pet godina.

Nakon uspostave Komisije u prvom sastavu, svaki će sljedeći član Komisije biti imenovan na razdoblje od pet godina. Niti jedna osoba ne može biti na mjestu člana Komisije duže od dva mandata.

Članovi Komisije će između sebe izabrati predsjedatelja. Predsjedatelj će biti izabran u roku od pet dana od dana imenovanja člana DERK-a. Ako, nakon pet dana, članovi DERK-a ne mogu postići sporazum o tome tko će biti predsjedatelj, Parlament BiH će izabrati predsjedatelja u roku od deset dana. Članovi Komisije će se na ravnopravnoj osnovi rotirati na dužnosti predsjedatelja svake godine.

4.7. ODLUKE DERK-A

Sjednice DERK će biti javne, osim u ograničenom broju slučajeva, kada se radi o povjerljivim informacijama ili trgovinskim tajnama, kako odredi DERK, sukladno Pravilniku o radu DERK-a. Sve će odluke DERK-a biti u pisanoj formi i sadržavat će osnove za donošenje odluka. Odluke i rješenja DERK-a bit će objavljeni u službenim glasilima Bosne i Hercegovine, Federacije Bosne i Hercegovine i Republike Srpske. Dokumentacija DERK-a, bilješke svih rasprava i zapisnici čuvat će se sukladno Pravilniku o radu DERK-a. Ovi će dokumenti i bilješke biti na raspolaganju javnosti, osim što će osjetljive poslovne informacije ostati tajnom, dok god je takva tajnost potrebna, kao što je propisano u Pravilniku o radu DERK-a.

Sve će odluke DERK-a biti donošene jednoglasno od svih članova Komisije. U slučaju da članovi Komisije ne mogu donijeti jednoglasnu odluku, onda će, nakon slanja obavijesti bilo kojeg člana Komisije drugim članovima, svi sporovi biti proslijeđeni na arbitražu.

U roku od 90 dana od imenovanja člana DERK-a, članovi će Komisije odrediti pravila i propise za izbor međunarodne arbitražne komisije ili jednog arbitra koji će djelovati kao obvezujući arbitar za rješavanje sporova koji nastanu između članova Komisije, u slučaju kada je takva arbitraža potrebna.

Ova će pravila i propisi sadržavati, ali neće biti limitirani na odredbe koje navode metodologiju i rok za izbor arbitra, otpuštanje arbitra, procedure, rokove i okvir postupka arbitraže, i sadržavat će i obvezni proces izbora arbitra po automatizmu u slučaju kada članovi Komisije ne mogu na drugi način postići sporazum o izboru arbitra. Pravila i propisi odredit će da će arbitar, bilo da je izabran automatski ili na drugi način, imati obvezujući autoritet da po hitnom postupku rješava ne-jednoglasne odluke. Odluke arbitra bit će u pisanoj formi i objavljene u službenim glasilima Bosne i Hercegovine, Federacije Bosne i Hercegovine i Republike Srpske ili drugim odgovarajućim publikacijama, navodeći obrazloženje za odluku.

Svrha ovakvog procesa jeste da se osigura po hitnom postupku i pravodobno rješavanje ovih ne-jednoglasnih odluka DERK-a. Odluke će arbitraže biti konačne administrativne odluke s mogućnošću podnošenja tužbe mjerodavnom sudu Bosne i Hercegovine.

4.8. TARIFE

DERK ima ovlasti i mjerodavnost da odobri, prati i provodi tarifne metodologije, sukladno odredbi članka 4.2. Među ovlasti i mjerodavnosti DERK-a spadaju:

1. Tarife za usluge prijenosa, pomoćne usluge i rad NOS-a regulirat će i odobravati DERK.
2. DERK će izdati pravila i propise kojim će uspostaviti metodologiju određivanja tarifa koja će u sebi sadržavati slijedeća načela:

- a) cijene će biti pravedne i razumne, ravnopravne, utemeljene na objektivnim kriterijima i određivane na transparentan način,
 - b) cijene će prvenstveno ovisiti o opravdanim troškovima rada, održavanja, zamjene, izgradnje i obnove objekata, uključujući i razuman iznos povrata investicije, amortizaciju i poreze i uzimajući u obzir zaštitu okoliša i potrošača,
 - c) DERK-u će biti dopušteno da uspostavlja poticajnu tarifu na temelju performansi,
 - d) poticati će se usvajanje tarifa za mogućnost smanjenja i prekidanja opterećenja i drugi mehanizmi kojima se poboljšava učinkovitost korištenja električne energije i upravljanje potrošnjom, uključujući i uvažavanje razvitka i dispečiranja obnovljivih izvora energije,
 - e) posebne sezonske i vremenske stope su dopuštene, a njihove cijene mogu biti prilagodljive sukladno trošku vršnih i ne-vršnih usluga,
 - f) unakrsne će subvencije različitih skupina potrošača biti eliminirane,
 - g) mogu se uvesti naknade koje održavaju troškove za priključak na prijenosnu mrežu, ili za bitno povećanje opterećenja,
 - h) primjenjivat će se principi reguliranog pristupa treće strane na elektroprijenosnu mrežu,
 - i) tarife, termini i uvjeti za usluge NOS-a odražavat će uobičajene međunarodne prakse.
3. DERK će davati suglasnost na tarife koje zadovoljavaju metodologiju određivanja tarifa, sukladno procedurama i kriterijima koje utvrdi DERK prema svojim pravilima i propisima. Ove će procedure i kriteriji iziskivati da kompanija za prijenos električne energije, NOS i drugi sudionici koji mogu biti regulirani DERK-om, pripreme i dostave na suglasnost DERK-u tarifne stavke za svaku skupinu potrošača, sukladno tarifnoj metodologiji DERK-a. DERK će za kompaniju za prijenos električne energije odrediti maksimalne cijene koje može naplaćivati za priključenje na mrežu ili za transport električne energije.

4.9. GODIŠNJI OBRAČUN

DERK će pripremati godišnja računovodstvena izvješća, sukladno međunarodnim računovodstvenim standardima. Izvješće će biti revidirano od neovisnog revizora. Godišnje će računovodstveno izvješće biti objavljivano najkasnije 90 dana nakon okončanja svake fiskalne godine.

DERK će voditi posebno računovodstvo svih aktivnosti koje nisu vezane uz opskrbu električnom energijom.

4.10. FINANCIRANJE, RAČUNOVODSTVO, REVIZIJA I IZVJEŠĆIVANJE DERK-A

DERK će do 1. prosinca svake godine usvojiti detaljan proračun za narednu godinu, koji će sadržavati sve troškove DERK-a, uključujući plaće i naknade članova Komisije i uposlenih u DERK-u, kao i druge proračunske troškove DERK-a za narednu godinu. DERK će dostaviti proračun na uvid Parlamentu BiH 1. prosinca svake godine i svake će godine objaviti svoj proračun.

DERK će uspostaviti regulatornu naknadu, koju će plaćati vlasnici licenci, koja će biti određena tako da pokrije procijenjene troškove DERK-a. Proračun će se DERK-a financirati iz ovih naknada. Poduzeća-vlasnici licenci imat će pravo uračunati te naknade u okviru svojih tarifa koje će odobravati DERK. Knjigovodstvo će se DERK-a voditi sukladno međunarodnim računovodstvenim standardima i bit će revidirano svake godine od neovisnog revizora.

Najkasnije do 31. prosinca svake godine, DERK će dostavljati Parlamentu BiH i Ministarstvu pisano izvješće o svojim aktivnostima za odnosnu godinu.

4.11. ETIČKI KODEKS DERK-A

DERK će usvojiti i objaviti Etički kodeks koji će regulirati sukob interesa i druge etičke standarde za članove Komisije, radnike i osoblje i druge strane. Etički će kodeks biti sukladan uobičajenoj međunarodnoj praksi.

Članak 5.

Neovisni operater sustava

5.1. USPOSTAVA NEOVISNOG OPERATERA SUSTAVA

Najkasnije 31. ožujka 2002.godine utemeljit će se jedinstveni NOS, koji će imati status pravne osobe prema zakonima Bosne i Hercegovine. NOS će upravljati pogonom i dispečiranjem prijenosne mreže u Bosni i Hercegovini i rukovodit će, planirati i koordinirati održavanje, izgradnju i širenje mreže s kompanijom za prijenos električne energije.

Sjedište NOS-a bit će u Sarajevu.

NOS će se temeljiti i razviti iz Zajedničkog elektroenergetskog koordinacijskog centra (ZEKC), koji trenutno koordinira dispečing. ZEKC će se razviti da vrši funkcije NOS-a, prema modelima europskih i sjevernoameričkih neovisnih operatera sustava. U roku od 60 dana od stupanja na snagu ovog zakona, ZEKC će predložiti DERK-u plan za svoje transformiranje u NOS do 31. ožujka 2002. Plan će uključiti i strukturu koja će jamčiti neovisnost NOS-a. Plan transformiranja ZEKC-a u NOS odobrit će i pratiti DERK, sukladno članku 4.2.

NOS će biti neprofitno tijelo, neovisno od bilo kojeg pojedinačnog sudionika na tržištu i od aktivnosti proizvodnje, distribucije i opskrbe električnom energijom. NOS neće vršiti nikakvu aktivnost trgovine električnom energijom ostvarujući neovisnost i autoritet NOS-a, a vlasnici kompanije za prijenos električne energije će na NOS prenijeti sve relevantne odgovornosti upravljanja sustavom. NOS će imati punu odgovornost da koordinira pogon elektroprijenosnog sustava i na njega će se prenijeti potpune ovlasti da izvrši ove odgovornosti.

NOS će djelovati sukladno principima objektivnosti, transparentnosti i ravnopravnosti.

Nakon utemeljenja jedinstvene kompanije za prijenos, sukladno odredbi članka 6.1, vlasnici elektroprijenosne kompanije bit će zastupljeni u Upravnom odboru NOS-a, čiji će uvjeti rada biti određeni pravilima i propisima koje usvoji DERK.

NOS će štiti tajnost komercijalno osjetljivih informacija do kojih je došao obavljanjem svojih zadaća.

5.2. FUNKCIJE NOS-A

Funkcije će biti:

- a) Održavati pouzdanost sustava. NOS će u Bosni i Hercegovini djelovati kao koordinator sustava i pružit će procjene sigurnosti i koordinirati hitne i ne-hitne operacije tako da održava pouzdanost sustava.
- b) Upravljeti energetske tokovima. NOS će upravljati energetske tokovima sustava, održavati tržište za regulaciju odstupanja i na druge načine osiguravati pouzdan i neprekidan protok električne energije u sustavu.
- c) Pružati pomoćne usluge. NOS će pružati pomoćne mrežne usluge čiji je cilj osiguranje da se električna energija isporučuje i prenosi na stabilnoj frekvenciji i naponu. Ove pomoćne usluge uključuju regulaciju frekvencije, operativne rezerve, regulaciju napona i usluge pokretanja elektrana.
- d) Upravljeti ograničenjima prijenosa. NOS će biti odgovoran za identificiranje, upravljanje i ublažavanje preopterećenosti prijenosne mreže i koordiniranje dispečiranja generatorima s ciljem ublažavanja i upravljanja preopterećenjem.
- e) Pružati informacije o prijenosnom sustavu. NOS će pružati pravovremene i javne informacije o kapacitetima prijenosa, pomoćnim uslugama i cijenama svim korisnicima prijenosa i javnosti kako bi uspostavio otvoren i transparentan režim prijenosa.
- f) Koordinirati s susjednim regulatornim područjima. NOS će razviti mehanizme za koordiniranje s susjednim regulacionim područjima i za omogućavanje tranzita, uvoz i izvoz električne energije.
- g) Koordinirati upravljanje opterećenjem. NOS će koordinirati postupke upravljanja opterećenjem i imati ovlasti vršiti ograničenja potrošnje, upravljati opterećenjem i na druge načine održavati ravnotežu sustava.

NOS će osigurati da se izrade i objave tehnička pravila, kojima će biti definirani minimalni projektni tehnički uvjeti i pogonski uvjeti za priključenje na sustav izvorno povezanih proizvodnih instalacija, distribucijskih sustava, izravno priključene opreme potrošača, međusustavnih vodova i izravnih vodova. Ovi zahtjevi osiguravaju kompatibilnost sustava i bit će objektivni, nediskriminirajući i ravnopravni. Nakon odobrenja DERK-a, tehnička će pravila biti objavljena u roku od 90 dana nakon uspostave NOS-a.

Dok se NOS ne uspostavi, ZEKČ, koji je trenutno u zajedničkom vlasništvu i pod upravom postojećih prijenosnih aktivnosti elektroprivrednih poduzeća, i sukladno odredbama članka 6., vršit će koordiniranje rada postojećih operatera elektroprivrednih poduzeća.

U prijelaznom razdoblju dok se ne uspostavi kompanija za prijenos električne energije, NOS će imati ovlasti nad prijenosnim aktivnostima elektroprivrednih poduzeća, sukladno odredbama ovog članka.

5.3. PRIJENOS ELEKTRIČNE ENERGIJE. KODEKSI I PRAVILA.

NOS će usvojiti mrežni kodeks, komercijalni kodeks i druga pravila za rad sustava uz konsultacije s vlasnicima licenci i korisnicima sustava. Mrežni kodeks bit će usvojen najkasnije devet mjeseci od utemeljenja NOS-a.

Svi ovi kodeksi, mrežni kodeks, komercijalni kodeks i pravila za rad sustava i procedure dostavit će se DERK-u na uvid i odobravanje.

5.4. GODIŠNJE RAČUNOVODSTVENO IZVJEŠĆE

NOS će pripremiti neovisno revidirana godišnja računovodstvena izvješća sukladno međunarodnim računovodstvenim standardima. Izvješća će biti revidirana od neovisnog revizora. Ova će godišnja računovodstvena izvješća biti objavljivana najkasnije 90 dana nakon isteka svake fiskalne godine.

NOS će voditi posebno računovodstvo za sve aktivnosti koje nisu vezane uz opskrbu električnom energijom.

Članak 6.

Prijenos električne energije

6.1. USPOSTAVA KOMPANIJE ZA PRIJENOS ELEKTRIČNE ENERGIJE

Ovaj zakon omogućava utemeljenje kompanije za prijenos električne energije Bosne i Hercegovine. Ova kompanija za prijenos bit će uspostavljena najkasnije do 31. prosinca 2002. godine. Naziv kompanije za prijenos električne energije bit će "Elektroprijenos Bosne i Hercegovine". Elektroprijenos Bosne i Hercegovine bit će uspostavljen kao pravna osoba sukladno zakonima Bosne i Hercegovine.

Sjedište Elektroprijenosa Bosne i Hercegovine bit će u Banjoj Luci.

U roku od 30 dana nakon utemeljenja Elektroprijenosa Bosne i Hercegovine izdat će se statut. U roku od 60 dana nakon utemeljenja Elektroprijenosa Bosne i Hercegovine usvojiti će se rješenja i poduzeti akcije neophodne da Elektroprijenos Bosne i Hercegovine može provoditi svoje ovlasti i ispuniti namjeru i cilj ovog zakona.

Djelatnost Elektroprijenosa Bosne i Hercegovine uključivat će prijenos, održavanje, izgradnju, proširenje i upravljanje elektroprijenosnom mrežom u Bosni i Hercegovini. Nakon uspostave Elektroprijenosa Bosne i Hercegovine, niti jedna elektroenergetska kompanija ili druga kompanija neće imati jurisdikciju ili ovlasti u takvim slučajevima. Rad i dispečiranje mreže koja se koristi za prijenos, upravljanje, planiranje i koordiniranje održavanja, i koordiniranje s elektroprijenosnom kompanijom na izgradnji i proširenju mreže bit će u nadležnosti NOS-a, sukladno odredbama članka 5. NOS će o tim pitanjima djelovati u koordinaciji s Elektroprijenosom Bosne i Hercegovine.

Imovinu Elektroprijenosa Bosne i Hercegovine činit će imovina koja se koristi za prijenos električne energije od Federacije Bosne i Hercegovine i Republike Srpske u Bosni i Hercegovini.

Savjetodavni će komitet biti utemeljen do 31. ožujka 2002. godine. Ovaj komitet donosit će preporuke koje se odnose na strukturu, formiranje i vlasništvo kompanije za prijenos električne energije. Ove će preporuke biti donesene najkasnije do 30. lipnja 2002. godine i bit će prosljeđene premijerima Federacije Bosne i Hercegovine i Republike Srpske da ih prihvate ili odbiju. Savjetodavni će komitet preporučivati metodu tranzicije postojećih sredstava u okviru tri elektroprivredna poduzeća u jedinstvenu kompaniju za prijenos električne energije.

Najkasnije 30 dana nakon usvajanja preporuka koje se odnose na strukturu, utemeljenje i vlasništvo kompanije za prijenos električne energije od premijera Federacije Bosne i Hercegovine i Republike Srpske, Savjetodavni će komitet izdati statut kompanije za prijenos električne energije.

Savjetodavni komitet sastojat će se od predstavnika Ministarstva za energetiku, rudarstvo i industriju Federacije Bosne i Hercegovine, jednog predstavnika Ministarstva energetike i rudarstva Republike Srpske i jednog predstavnika Ministarstva vanjske trgovine i ekonomskih odnosa.

Procjena svih sredstava i raspodjela sredstava i obveza bit će okončana najkasnije do 30. rujna 2002. godine. DERK će odobravati i nadgledati razdvajanje sredstava, izdvajanje i utemeljenje jedinstvene kompanije za prijenos električne energije. Kompanija za prijenos električne energije radit će sukladno načelima navedenim u ovom zakonu.

Ako DERK, sukladno svojoj razumnoj diskreciji, utvrdi da uvjeti potrebni za procjenu i raspodjelu sredstava, ili usvajanje statuta elektroprijenosne kompanije ili kreiranje jedinstvene elektroprijenosne kompanije ne postoje, DERK može izmijeniti propisane rokove, produžujući ih za najviše šest mjeseci.

6.2. GODIŠNJE RAČUNOVODSTVENO IZVJEŠĆE KOMPANIJE ZA PRIJENOS ELEKTRIČNE ENERGIJE

Kompanija za prijenos električne energije pripremat će godišnja računovodstvena izvješća sukladno međunarodnim računovodstvenim standardima. Izvješća će biti revidirana od neovisnog revizora. Ova će godišnja računovodstvena izvješća biti objavljivana najkasnije 90 dana nakon isteka svake fiskalne godine.

Kompanija za prijenos električne energije vodit će odvojene račune za bilo koje aktivnosti koje nisu vezane uz električnu energiju.

6.3. PRIJENOSNA MREŽA, SIGURNOST I ZAŠTITA ZDRAVLJA

U cilju zaštite objekata i opreme elektroprijenosa, te zaštite stanovništva, uspostaviti će se zona sigurnosti. Veličina zone sigurnosti, kao i zabrane i ograničenja koje će biti na snazi u zoni sigurnosti, bit će određena pravilima ili standardima koje usvoji NOS i odobri DERK.

U zoni sigurnosti bit će zabranjeno podizati zgrade ili instalacije, saditi rastinje (drveće) ili vršiti aktivnosti koje ugrožavaju sigurnost i neprekidan rad elektroenergetskog objekta, sigurnost života ili imovine.

DERK će u postupku izdavanja licenci, kao i pravne osobe i pojedinci koji imaju pravo postavljanja kabela i pravo njihova korištenja, poštivati propise koji se odnose na zonu sigurnosti.

Postrojenja elektroprijenosa i vodovi bit će projektirani, izgrađeni i korišteni tako da učinak njihova korištenja neće ugrožavati zdravlje stanovništva odnosno područja, i koji će u najmanjoj mogućoj mjeri promijeniti prirodno okruženje i vrijednost krajolika.

Članak 7.

Izdavanje licenci

7.1. OBUHVAĆENE AKTIVNOSTI

Za slijedeće aktivnosti bit će potrebna licenca DERK-a:

- a) prijenos električne energije;

- b) aktivnost Neovisnog operatera sustava;
- c) druge aktivnosti vezane uz prijenos električne energije za koje je, prema ovom zakonu, potrebna licenca, uključujući aktivnosti vezane uz prijenos koje unapređuju međunarodnu trgovinu.

7.2. IZDAVANJE LICENCI; KRITERIJI ZA DOBIVANJE LICENCE

DERK će u svojim pravilima i propisima izdati uvjete za dobivanje licence, uključujući i obrazac zahtjeva, procedure i naknade za podnošenje zahtjeva i rok za donošenje odluke o zahtjevu. Među kriterijima za donošenje odluke bit će i oni koji se odnose na:

- a) sigurnost elektroprijenosne mreže, instalacija i pripadajuće opreme,
- b) zaštitu javnog zdravlja i sigurnosti,
- c) zaštitu okoliša,
- d) korištenje zemljišta i lokacija,
- e) korištenje javne imovine,
- f) energetske učinkovitost,
- g) kriterije koji se posebno odnose na podnositelja zahtjeva, kao što su tehničke, ekonomske i financijske sposobnosti,
- h) sposobnost i spremnost da se zadovolje sve obveze koje se odnose na javnu službu.

7.3. VRIJEME VAŽENJA

DERK će dati licencu na određeno vremensko razdoblje, koje ne može biti kraće od pet godina, niti duže od 40 godina, što će odlučiti DERK, uz mogućnost obnove licence. DERK može naložiti vlasniku licence da, unatoč istjecanju licence, nastavi pružati kompenzirane usluge na privremenoj osnovi, ako se za to pojavi potreba.

7.4. INSPEKCIJA

Podnositelj zahtjeva za dobivanje licence i vlasnici licence moraju dopustiti DERK-u, u svako vrijeme, da obavi inspekciju objekata i nadzire poštivanje uvjeta licence, te moraju zadovoljiti sve zahtjeve za informacijama DERK-a, koje su sukladne objavljenim pravilima i propisima DERK-a.

7.5. ODOBRAVANJE, IZMJENE I UKIDANJE VAŽENJA

Odluka DERK-a da odobri ili odbije zahtjev za izdavanje licence donijet će se na transparentan način. Odluka će biti izdana u pisanoj formi i objavljena u "Službenom glasniku BiH".

DERK može izvršiti izmjene licence po zahtjevu vlasnika licence ili, nakon što se vlasniku licence da razumna obavijest i mogućnost saslušanja, zbog potreba uzrokovanih jasnom i nepredvidivom promjenom okolnosti.

DERK može izvršiti suspenziju licence u slijedećim situacijama:

- a) ako vlasnik licence to zatraži ili

- b) ako nakon saslušanja, koje se odvija po procedurama predviđenim pravilima prakse i procedure DERK-a, DERK utvrdi neispunjavanje obveza koje, po mišljenju DERK-a, iziskuju trenutno ispunjavanje radi izbjegavanja izravne štete.

DERK može ukinuti licencu:

- a) ako to zatraži vlasnik licence ili
- b) ako nakon saslušanja, koje se odvija po procedurama predviđenim pravilima prakse i procedure DERK-a, vlasnik licence ne ispuni svoje obveze u roku od šest mjeseci od dana kada je DERK izdao odluku kojom vlasniku licence nalaže da to učini.

Nakon suspenzije ili ukidanja licence, DERK može imenovati pravnu ili fizičku osobu s licencom za bavljenje sličnom aktivnošću, da obavlja poslovanje vlasnika licence koja je suspendirana ili ukinuta, uz korištenje objekata, instalacija i mreža vlasnika suspendirane ili ukinute licence.

Ako vlasnik licence želi neposredno ili posredno prodati, dodijeliti, prenijeti, iznajmiti ili na drugi način izvršiti prijenos svoje licence, aktivnosti koje su predmeti licence ili sredstva iz licence, mora za takav prijenos dobiti dozvolu od DERK-a. U oprečnom, DERK će suspendirati postojeću licencu.

7.6. PRISTUP

Licenca za prijenos sadržavat će uvjete koji će omogućiti konkurentskim opskrbljivačima električnom energijom pristup prijenosnom sustavu i osigurati ispunjavanje uvjeta iz ovog zakona i pravila i propisa DERK-a. Među tim uvjetima bit će i slijedeći:

- a) odredbe koje će omogućiti ravnopravan pristup elektroprijenosnoj mreži za sve opskrbljivače električnom energijom koji imaju fizički pristup sustavu,
- b) odredbe koje iziskuju poštivanje važećih tarifa,
- c) uvjet poštivanja odredaba tehničkih standarda, komercijalnog koda i mrežnog kodeksa,
- d) planiranje za proširenje sustava da bi se zadovoljile potrebe potrošača,
- e) standardi kvalitete za opskrbu električnom energijom, održavanje frekvencije i reguliranje napona i smanjenje prekidanja usluga.

7.7. ZAHTJEVI PREMA POSTOJEĆIM ELEKTROPRIJENOSNIM ORGANIZACIJAMA

Sva postojeća pravna tijela za djelatnost elektroprijenosa podnijet će zahtjev za dobivanje licence u roku od 180 dana od dana stupanja na snagu ovog zakona. U prijelaznom razdoblju od usvajanja ovog zakona i stvaranja jedinstvene kompanije za prijenos električne energije, postojeća elektroprivredna poduzeća podnijet će DERK-u zahtjeve za izdavanje privremenih licenci.

Članak 8. **Tržište**

Tržište električnom energijom u Bosni i Hercegovini bit će jedinstveno, utemeljeno na slobodnom i ravnopravnom pristupu elektroprijenosnoj mreži, na načelima reguliranog pristupa i odgovarajućim direktivama Europske unije.

Tržište će biti otvoreno sukladno zakonima i propisima koji će definirati obujam, uvjete i vremenski raspored otvaranja tržišta.

Članak 9. **Opće odredbe**

9.1. INFORMACIJE

DERK, NOS, kompanija za prijenos električne energije i Ministarstvo mogu zahtijevati od proizvođača, opskrbljivača, trgovca ili distribucijske kompanije podatke i informacije potrebne za provedbu ovog zakona. DERK, NOS, kompanija za prijenos električne energije i Ministarstvo čuvat će povjerljivost svih traženih podataka i informacija koji se smatraju trgovinskom tajnom ili povjerljivima, osim u mjeri u kojoj ovaj zakon predviđa da se takvi podaci objave. Svaka strana od koje se zatraži da dostavi takve materijale učinit će to u razumnom roku, koji određuje strana koja traži informacije.

Podaci, odnosno informacije koje dobije DERK, NOS, elektroprijenosna kompanija ili Ministarstvo, mogu se koristiti samo za svrhe za koje su dobiveni.

Svaka strana, koja u vršenju svojih obveza dobije pristup podacima ili informacijama za koje zna da su povjerljive naravi, ima obvezu štiti povjerljivost tih podataka ili informacija, osim u slučajevima kada se, po ovom zakonu, zahtijeva dostava tih podataka ili informacija, ili neophodnost objave proizilazi iz njihovih obveza.

9.2. TUŽBE

Sve odluke koje donese DERK smatrat će se konačnim administrativnim odlukama, na koje se tužba može podnijeti Sudu Bosne i Hercegovine.

Sud Bosne i Hercegovine može rješavati o tužbama na odluke DERK-a ako su podnesene Sudu Bosne i Hercegovine u roku od 60 dana od javne obavijesti o takvoj odluci. U svom razmatranju tužbe Sud Bosne i Hercegovine će u obzir uzeti samo slijedeće aspekte:

- a) da li je svojim djelovanjem DERK prekršio ovaj zakon ili procedure,
- b) da li je DERK pogrešno primijenio odgovarajuća pravila i propise,
- c) da li su se pojavile nove činjenice u slučaju, koje nisu bile poznate u vrijeme donošenja ranije odluke, a koje bi, da su bile poznate, promijenile ishod te odluke.

9.3. NOVČANE KAZNE

9.3.1. NOVČANE KAZNE PROTIV VLASNIKA LICENCE

Novčanom kaznom u iznosu od 5.000 do 40.000 KM kaznit će se vlasnik licence za prekršaj, ako:

- a) ne dostavi DERK-u ili NOS-u tražene podatke ili informacije,
- b) nezakonito odbije dopustiti pristup prijenosnoj mreži,
- c) izgradi i priključi na elektroprijenosni sustav Bosne i Hercegovine objekte koji ne ispunjavaju propise i važeće standarde,

- d) ne ispuni svoje obveze predviđene licencom,
- e) počne rad i izgradnju bez licence.

U slučaju da je vlasnik licence ostvario ekonomsku korist, koja prelazi iznos bilo koje novčane kazne koja se može izreći sukladno članku 9.3.1, imat će obvezu odreći se te novčane koristi i platiti oštećenoj strani iznos koji je jednak trostrukom iznosu ekonomske koristi.

9.3.2. NOVČANE KAZNE KOJE SE IZRIČU PRAVNIM OSOBAMA

Novčanom kaznom u iznosu od 3.000 do 20.000 KM kaznit će se pravna osoba za svaki pojedini prekršaj kada:

- a) njegovi objekti nisu sukladni propisima i standardima DERK-a ili NOS-a, i ako ugrožavaju stabilnost, pouzdanost i sigurnost elektroenergetskog sustava Bosne i Hercegovine,
- b) nezakonito sprečava pristup radi održavanja objekata elektroprijenosa lociranim na njihovoj nekretnini,
- c) nezakonito posadi rastinje na tlu koje može ugroziti sigurnost elektroprijenosnih vodova, postrojenja, ljudskih života i imovine, ili ako takvo rastinje otežava normalno korištenje tih objekata.

9.3.3. NOVČANE KAZNE KOJE SE IZRIČU GRAĐANIMA

Novčanom kaznom u iznosu do 2.000 KM kaznit će se svaki građanin koji:

- a) se priključi na elektroenergetski prijenosni sustav bez odobrenja NOS-a,
- b) nezakonito posadi rastinje na tlu koje može ugroziti sigurnost elektroprijenosnih vodova, postrojenja, ljudskih života i imovine, ili ako takvo rastinje otežava normalno korištenje pomenutih objekata.

9.3.4. PRIHODI

Prihod od kazni izrečenih sukladno ovom zakonu bit će prihod proračuna Bosne i Hercegovine i bit će alociran za aktivnosti koje su vezane uz ovaj zakon.

9.4. TEHNIČKE I SIGURNOSNE ODREDBE

Tehničke i sigurnosne odredbe koje se odnose na prijenos električne energije definirat će se posebnim propisima.

Stručne kvalifikacije i iskustvo građana i pravnih osoba, potrebni za preuzimanje tehničkih i sigurnosnih obveza, kao što je fizička konstrukcija, inženjerske usluge i rad na održavanju elektroenergetskih prijenosnih sustava, definirat će se posebnim propisima.

9.5. ODNOS PREMA DRUGIM ZAKONIMA

Drugi državni ili entitetski zakoni, kojim se regulira prijenos električne energije i operateri sustava, bit će usklađeni s odredbama ovog zakona u roku od 60 dana od dana stupanja na

snagu ovog zakona. U slučaju postojanja sukoba između ovog zakona i drugih državnih ili entitetskih zakona, primjenjivat će se odredbe ovog zakona.

9.6. MEĐUENTITETSKA SURADNJA

Entitetske će vlade surađivati u razmatranju i rješavanju pitanja vezanih uz primjenu ovog zakona.

9.7. PROPISI

Osim pravila i propisa utvrđenih ovim zakonom, DERK je ovlašten usvajati pravila i propise koji su potrebni radi osiguranja ostvarenja ciljeva ovog zakona.

9.8. STUPANJE NA SNAGU, PRESTANAK VAŽENJA I PRIJELAZNE ODREDBE

Danom stupanja na snagu ovog zakona prestaju važiti odredbe drugih zakona, propisa i podzakonskih akata na razini Bosne i Hercegovine i entiteta, koji su regulirali predmetnu materiju.

Ovaj zakon stupa na snagu osmog dana od dana objave u "Službenom glasniku BiH", a objavit će se i u službenim glasilima entiteta.

PS BiH broj 42/02
21.ožujka 2002. godine
Sarajevo

Predsjedatelj
Zastupničkog doma
Parlamentarne skupštine BiH
dr. **Željko Mirjanić**, v. r.

Predsjedatelj
Doma naroda
Parlamentarne skupštine BiH
Sejfudin Tokić, v. r.